

Το επόμενο Αργεντινάσο

Γιάννης Νικολόπουλος

Κεφάλαιο 1ο : Ένας πρόεδρος, ένας μύθος και οι «χρυσές» πίτσες.

Ήταν η «χρυσή» δεκαετία του '90. Η χώρα εκθειαζόταν στα διεθνή οικονομικά φόρα και στις στήλες των χρυσοπληρωμένων, οργανικών δημοσιογράφων «με κύρος» για τον οικονομικό της δυναμισμό και την πίστη της στις αρχές και τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Ο προερχόμενος από το περονικό στρατόπεδο κομμάτων πρόεδρος, Κάρλος Μένεμ έβαφε τα κορακάτα μαλλιά του, λεύκαινε την απαστράπτουσα οδοντοστοιχία του, έτρωγε πίτσα σε ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση προτού ξεκινήσουν τα μεγάλα ντέρμπι του πρωταθλήματος και ορισμένες φορές είχε δίπλα του τον μόνο εν ζωή και σάρκα θεό των μαζών, Ντιέγκο Αρμάνδο Μαραντόνα, προτού αυτός με τη σειρά του, κάνει πολιτική στροφή προς την Κούβα, τα τατουάζ με τον Τσε και το Καράκας των τσαβίστας.

Ο πρόεδρος έδινε το καλό παράδειγμα της επιτυχίας, της ευτυχίας, της αγέραστης νεότητας του πλούτου και της πλατιάς κατανάλωσης. Δώστε πίτσα και μπάλα στον λαό! Δώστε και φθηνό χρήμα!

Για περίπου μια ολόκληρη δεκαετία, από το 1993 έως το 2001, το νόμισμα της χώρας συνδέθηκε με το δολάριο σε σκληρή ανελαστική ισοτιμία ένα προς ένα, προκειμένου η οικονομία να προσελκύσει «επενδυτές», να διευκολυνθούν οι «εξαγωγές» και να εντατικοποιηθούν οι εξορύξεις (σας θυμίζουν κάτι όλα αυτά σε πακέτο;), τα εμπορικά καταστήματα, οι επιχειρήσεις και οι τράπεζες δέχονταν πέσο και έδιναν ρέστα και δάνεια σε δολάρια, τα δεύτερα κυκλοφορούσαν ανεξέλεγκτα και ελεύθερα, στο χρηματιστήριο γινόταν ένα ράλι τιμών και ένα πάρτι κερδοσκοπίας, το Μπουένος Άιρες ανοικοδομούταν ως μητρόπολη του κόσμου, ορισμένοι ήθελαν μια «Νέα Υόρκη» του Νότου, κάποιοι γινόντουσαν πλούσιοι με τα

λεφτά των άλλων και όλοι νόμιζαν ότι ζούσαν την δικαίωση των μύχιων, καπιταλιστικών και υλιστικών τους πόθων.

Οι κυβερνήσεις περονιστών και διόλου σοσιαλιστών και περίπου συντηρητικών και του «όλου, σώφρονος Κέντρου» συντονίζονταν με την μπαγκέτα και τις παρτιτούρες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, που είχε αναλάβει τον ρόλο του συνθέτη στη μελωδία της καταστροφής, καθιστώντας την χώρα, «πρότυπο» για τα κράτη που ήθελαν να ακολουθήσουν τον ορθόδοξο δρόμο της νεοφιλεύθερης καπιταλιστικής αναδιοργάνωσης-τα δάνεια του Ταμείου έπεφταν κρουνηδόν, με τους ίδιους ρυθμούς που ξηλώνονταν τα δικαιώματα στην εργασία, τη στέγη και την κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια. Το πάρτι έμοιαζε να μην έχει τέλος, ένα μακρό, ροζ όνειρο, με τις εγγυήσεις του ΔΝΤ και των κατά τόπους συνεπαρμένων και συνένοχων απολογητών του.

Και έπειτα, ήρθαν οι εφιάλτες.

Κεφάλαιο 2ο: Όταν ο λαός παίρνει τις τύχες της ζωής του στα χέρια του.

Οι «επενδυτές» είχαν μπει, είχαν αρπάξει και είχαν απέλθει, ακολουθώντας το «πεφωτισμένο» εγχειρίδιο του καλού κλέφτη, συγγνώμη του καλού σύγχρονου πλούσιου που πρόσφεραν οργανικοί διανοούμενοι όπως ο πολύς Τόμας Φρίντμαν από τη Μέκκα της Νέας Υόρκης. Οι τράπεζες απαιτούσαν καταβολές δανείων από οικογένειες που είχαν κριθεί «φερέγγυοι» δανειολήπτες, όντας εργαζόμενοι με πενιχρά εισοδήματα και ζούσαν σε τρώγλες και ερειπωμένα εργοστάσια, επειδή οι πλειστηριασμοί τούς άφηναν άστεγους. Η κυβέρνηση αδυνατούσε να εκπληρώσει το έσχατο ευαγγέλιο του Ταμείου, που απαιτούσε μαζικές απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων και πλήρη ιδιωτικοποίηση στο νερό, τα δίκτυα ενέργειας και την εσωτερικά αλωμένα από ιδιώτες κοινωνική ασφάλιση, χωρίς να δοκιμάσει τις εξαντλημένες πια αντοχές της κοινωνίας.

Η φτώχεια εξαπλωνόταν ραγδαία, τα καταστήματα έβαζαν λουκέτα, επιχειρήσεις μεταποίησης και βιομηχανίες έκλειναν, το φθινόπωρο του 2001 έμοιαζε με έναν σαρωτικό άνεμο της ερήμου, που συ-

μπαρέσυρε ολόκληρες συνοικίες, η κοινωνία έβραζε και το ΔΝΤ έβγαζε τον τελευταίο φετφά του με ύφος χιλίων ταλιμπάν του καπιταλισμού, που θα μπορούσε να συμπυκνωθεί και να απλουστευθεί ως εξής : Λυπάμαι, χάσατε, δεν ήσασταν οι καλύτεροι μαθητές μας ούτε οι σοβαροί ενήλικες που απαιτούν οι θελήσεις μας, σταματάμε από πλευράς μας μονομερώς τις τελευταίες καταβολές για την αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους σας. Η κυβέρνηση ντε Λα Ρούα έχασε τη γη κάτω από τα πόδια της, κήρυξε στάση πληρωμών και τα στελέχη της έφευγαν με ελικόπτερα από τις ταρατσες των γραφείων τους.

Στους δρόμους ξέσπασε η οργή του κόσμου, που πάντοτε αποτελεί μια τρε μπανάλ κατάσταση για όσους έχουν καλομάθει στο άφθονο παντεσπάνι με τα λεφτά και από το λιγοστό ψωμί των άλλων.

Συγκρούσεις με την αστυνομία, έφοδοι σε κλειστά καταστήματα με γεμάτες προθήκες, λεηλασίες σε σουπερμάρκετ, νεκροί και τραυματίες, στρατός και αστυνομία άνοιξαν πυρ στο ψαχνό παλεύοντας να διατηρήσουν την νομιμοποίηση της ξεφτιλισμένης κρατικής εξουσίας. Η δεύτερη παραγωγός και εξαγωγέας βοδινού κρέατος στον κόσμο δεν μπορούσε να προσφέρει ούτε κόκαλο στους εξαθλιωμένους, αν αυτοί δεν έπαιρναν την κατάσταση στα χέρια τους.

Και την πήραν. Παρά την συστημική προπαγάνδα, ένα μεγάλο τσουνάμι καταλήψεων και επανοικειοποίησης επιχειρήσεων και εργοστασίων έδωσε τα κλειδιά της κατεστραμμένης οικονομίας στους εργαζόμενους, τις γειτονιές, τους από τα κάτω, που κέρδισαν ζωτικό, δημόσιο χώρο, εκείνον ακριβώς που είχαν απωλέσει όντας βυθισμένοι (ορισμένοι, μέχρι τον λαιμό) στη φούσκα των προηγούμενων ετών. Η βαθιά οικονομική κρίση εξελισσόταν σε πολιτική κρίση, σε κρίση του πολιτικού συστήματος, των αστικών θεσμών, των κατεστημένων δομών εξουσίας και φυσικά των γραφειοκρατικά δομημένων κομμάτων -ό,τι ακριβώς (θα έπρεπε να) επιδιώκει και να προωθεί η αντικαπιταλιστική και ριζοσπαστική Αριστερά, συνέβη στην Αργεντινή του 2001-2002- οι από τα κάτω πήραν τις τύχες της ζωής τους στα χέρια τους, όχι χωρίς λάθη, όχι χωρίς πισωγυρίσματα, όχι χωρίς απογοητεύσεις, κυρίως και λόγω της πολιτικής που ακολούθησαν οι νεοπερονιστές Κίρχνερ.

Ας δούμε τα στοιχεία της εποχής: το σημαντικότερο κομμάτι των επιχειρήσεων και των εργοστασίων που καταλήφθηκαν και εφαρμόστηκε μοντέλο εργατικής και συνοικιακής αυτοδιαχείρισης, ήταν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που είχαν βάλει λουκέτο από το 1999 έως το 2001, λειτουργούσαν για τουλάχιστον τέσσερις δεκαετίες και είχαν κατά μέσο όρο 60 εργαζόμενους και μόνο στο Μπουένος Άιρες υπολογίζονται σε πάνω από 1.000. Όλες σχετίζονταν με είδη πρώτης ανάγκης ή καθημερινότητας-διατροφή, ένδυση, επεξεργασία μετάλλων και κατασκευή ηλεκτρικών συσκευών, τυπογραφία και δημοτικές ή διαδημοτικές μεταφορές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αρτοβιομηχανία Τσίνκο, που είχε βάλει λουκέτο τον Οκτώβριο του 2001, απολύοντας όλους τους εργαζόμενους (συνολικά, ογδόντα), στο Καραπατσάι. Η γειτονιά πήρε την κατάσταση στα χέρια της, καταλαμβάνοντας τη βιομηχανία, τον Μάρτιο του 2002, εγκαινιάζοντας κοινή συνέλευση εργαζομένων και κατοίκων και περιφρουρώντας την επιχείρηση που παρείχε φθηνά ψωμί και αρτοσκευάσματα στην περιοχή, σε συνθήκες απόλυτης ισότητας σε ό,τι αφορούσε τις αμοιβές και το δικαίωμα λόγου, ψήφου και αποφάσεων στις συνελεύσεις. Οι απόπειρες των παλιών εργοδοτών και της αστυνομίας να εκκενώσουν το εργοστάσιο, έπεσαν στο κενό εξαιτίας της μαζικής αντίδρασης των κατοίκων και των εργαζομένων με αποκορύφωμα τη «σύλληψη» και το γιουχάισμα των εργοδοτών ανήμερα της Πρωτομαγιάς του 2002, που τερμάτισαν έπειτα, κάθε απόπειρα ενάντια στην κατειλημμένη και αυτοδιαχειριζόμενη αρτοβιομηχανία. Εμβληματική επίσης θεωρείται η κατάληψη στην κεραμοποιία Ζανόν, για την οποία έχει αφιερώσει εμπεριστατωμένη μελέτη ο ουρουγουανός καθηγητής και ακτιβιστής Ραούλ Ζιμπέκι, για τα πώς και τα γιατί μιας αυτοδιαχείρισης θεμελιωμένης τόσο στον κόσμο της εργασίας όσο και στην κοινότητα και μπορεί κανείς να την αναζητήσει και στα ελληνικά στο πάντοτε χρήσιμο και επίκαιρο βιβλίο «Αυτονομίες και χειραφετήσεις», από τις εκδόσεις Αλάνα.

Κεφάλαιο 3ο : Οι ανεξόφλητες επιταγές της διακυβέρνησης Κίρχνερ

Αυτά, στην κοινωνία. Στην πολιτική, αναδείχθηκε πρόεδρος ο Νέ-

στωρ Κίρχνερ, ο πρώην κυβερνήτης της Σάντα Κρους, που μεταξύ άλλων είχε διαπραγματευτεί σε τοπικό επίπεδο την εκποίηση των πετρελαϊκών αποθεμάτων της επαρχίας στην ισπανική Ρεπσόλ. Μαζί με την σύζυγο του, Κριστίνα, επιδόθηκαν σε μια πολιτική εκστρατεία «οικειοποίησης» της εξέγερσης, διανθισμένη με έντονους συμβολισμούς, όπως ήταν η τελετή που αποκαθελώθηκαν τα πορτρέτα των αξιωματικών της βιντελικής χούντας, που είχαν αιματοκυλήσει τη χώρα τη δεκαετία του 1970, από τις Σχολές Πολέμου και Μηχανικού, η έναρξη δικαστικών ερευνών για συνταξιούχους αξιωματικούς και στρατιώτες υπεύθυνους για βασανιστήρια, δολοφονίες και εξαφανίσεις στο πλαίσιο του σχεδίου εξόντωσης αριστερών και ριζοσπαστών με την κωδική ονομασία Κόνδωρ, το άνοιγμα των φακέλων για τις απαγωγές και τις παράνομες υιοθεσίες παιδιών αριστερών οικογενειών, που συνήθως είχαν φυλακιστεί ή δολοφονηθεί, από οικογένειες δεξιών κρατικών λειτουργών και στρατιωτικών και φυσικά η αναστολή πληρωμών του δημόσιου χρέους σε διεθνείς πιστωτές και τράπεζες στις ΗΠΑ, τη Βρετανία ή την Ισπανία, μια μακροχρόνια διεκυστίνδα που άλλοτε έδειχνε ότι επιθυμούσε την ρήξη με την λογική των δανείων, έχοντας αρνηθεί να αποπληρώσει τα δάνεια αμερικανικών φάντς που αρνούσαν την αναδιάρθρωσή τους, και άλλοτε την αποκατάσταση μιας καλής φήμης της χώρας ανάμεσα στους γύπες των αγορών, μια ακροβασία που προετοίμαζε το έδαφος για την καλλιέργεια νέων αυταπατών περί υγιούς καπιταλισμού και διεθνών «επενδύσεων» και επαναφοράς του ξέφρενου καταναλωτικού ψευτοονείρου.

Με την Ισπανία, ξεκίνησε και ένας μακροχρόνιος «πόλεμος του πετρελαίου» για την υποτιθέμενη εθνικοποίηση των κοιτασμάτων της Αργεντινής, που έληξε (άδοξα) το 2012, όταν η πρόεδρος πλέον Κριστίνα Κίρχνερ, υπέγραψε μια «συνθηκολόγηση» εξαιρετικά συμβολική για την ανεξόφλητη κεντρικοπολιτική επιταγή του Αργεντινάσο που έμεινε στα γκισέ της ιστορίας: τα πετρέλαια επέστρεφαν «μερικώς» υπό κρατικό, αργεντινικό έλεγχο-η Ρεπσόλ ήταν η τυπικά νικήτρια. Όσο για την οικονομία και την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, αγνόησε το μοντέλο που επέβαλαν οι από τα κάτω, και στράφηκε κατά κύριο λόγο στις εξαγωγές σόγιας προς την Κίνα-εκεί που άλλοτε οι γκαούτσος οδηγούσαν τεράστια

κοπάδια με γελάδια, φύτερωνε και κυρίως εξαγόταν σε υψηλές τιμές, η σόγια για τα κινεζικά τραπέζια, όπως κάποτε οι αργεντινικές, μοσχαρίσιες μπριζόλες κατευθύνονταν σε ψυγεία για την Βόρεια Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη. Και όταν μπήκε στον δικό της κύκλο ύφεσης η Κίνα, οι εξαγωγές κατέρρευσαν και η Αργεντινή μπήκε σε νέα φάση πολιτικής και οικονομικής εσωστρέφειας συνεχίζοντας την κεντρικοπολιτική εθελotuφλία μπροστά στην οικονομική και κοινωνική κινητικότητα που είχαν δημιουργήσει οι καταλήψεις και οι ανασυγκροτήσεις από και με τους εργαζόμενους και τους κατοίκους στο και επί του πεδίου-ταξικότητα και εδαφικότητα, συμφιλιωμένες.

Κεφάλαιο 4ο : Ο Μάκρι, η σφαγή του Πάρκου Αμερικανών Ιθαγενών και το ΔΝΤ.

Είναι χαρακτηριστική της πολιτικής «σόγια με κάθε κόστος» η μεγάλη διαμαρτυρία πάνω από 50.000 ατόμων, κάθε ηλικίας, στο Πάρκο Αμερικανών Ιθαγενών, του Μπουένος Άιρες, τον Δεκέμβριο του 2010. Οι ιθαγενείς Αργεντινοί διαμαρτύρονταν επειδή εκτοπίζονταν από τις εκτάσεις γης και τους οικισμούς τους, για να επεκταθούν οι καλλιέργειες σόγιας με κάθε τίμημα. Η κατάληψη του Πάρκου κρατούσε για περίπου μία εβδομάδα, όταν με την ανοχή της κυβέρνησης Κίρχνερ και από τη στιγμή που στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας επικρατεί μοντέλο μητροπολιτικής, αποκεντρωμένης διοίκησης, με εντολή του κυβερνήτη (ο οποίος ήταν ο νυν πρόεδρος, Μαουρίτσιο Μάκρι...) η ομοσπονδιακή και η μητροπολιτική αστυνομία επιτέθηκαν στους συγκεντρωμένους, στις 7 του μήνα, με πραγματικά πυρά και βροχή από δακρυγόνα, αφήνοντας επιτόπου τρεις νεκρούς και δεκάδες τραυματίες.

Και κάπου εκεί προέκυψε στον προεδρικό θώκο ο πολύς Μαουρίτσιο Μάκρι, ένας ούτε περονιστής ούτε ριζοσπάστης όπως αυτοδιαφημιζόταν, ένας τηρουμένων των αναλογιών χρονικά καθυστερημένος Σίλβιο Μπερλουσκόνι της Αργεντινής-ο άνθρωπος που αφού πέρασε από την Σίτιμπανκ της Αργεντινής και την προεδρία της θυγατρικής εταιρίας του μπαμπά του που κατασκευάζει αυτοκίνητα για λογαριασμό της Φιάτ και της Πεζό, αύξησε γεωμετρικά την περιουσία του τη «χρυσή» εποχή Μένεμ με την εξαιρετικά σκοτεινή προνομια-

κή ανάληψη κατασκευαστικών έργων, πήρε τα προεδρικά ηνία της λαοφιλέστερης ομάδας, της Μπόκα Τζούνιορς το 1995 – έχοντας αποτύχει δύο φορές να εξαγοράσει την ομάδα στις αρχές της δεκαετίας του '90 ενώ οι φήμες από τα κολλεγιακά του χρόνια τον ήθελαν οπαδό της μεγάλης εχθρού, Ρίβερ Πλέιτ...-και ανήλθε στην μητροπολιτική κυβέρνηση του Μπουένος Άιρες, το 2007, διατυμπανίζοντας την πίστη του σε ένα δόγμα νόμου και τάξης στις φτωχογειτονιές της πρωτεύουσας, και προσφέροντας θέαμα, πολύ θέαμα, κυρίως ποδοσφαιρικό και κατασταλτικό όπως απέδειξε η σφαγή στο Πάρκο των Αμερικανών Ιθαγενών, μιας και δεν μπορούσε να προσφέρει άρτο.

Η (νέα) προσφυγή της Αργεντινής στα δάνεια και τις ντιρεκτίβες του ΔΝΤ πραγματοποιείται σε πλήρη συμφωνία της κυβέρνησης Μάκρι με όσα είχε εξαγγείλει προεκλογικά, όταν υποσχόταν επαναφορά μιας «καλής» εποχής δυναμικής οικονομικής μεγέθυνσης, βίαιες δημοσιονομικές αναπροσαρμογές, που βαφτίστηκαν ανολοκλήρωτες μεταρρυθμίσεις, πλήρη αποκατάσταση της διεθνούς αξιοπιστίας της χώρας προς τους πιστωτές-και έσπευσε την πρώτη βδομάδα της προεδρίας του να αποπληρώσει δάνεια ύψους 4,6 δις δολαρίων που κατείχαν Αμερικανοί κεφαλαιούχοι οι οποίοι αρνούνταν κάθε διαπραγμάτευση μείωσης των απαιτήσεών τους με την προηγούμενη κυβέρνηση.

Στην Αργεντινή, το ΔΝΤ ξανάρχεται, αναζωπυρώνοντας τους χειρότερους φόβους των εργαζομένων και των υποτελών τάξεων και αναδεικνύοντας για πολλοστή φορά τα όρια και τις αυταπάτες της πλήρους παράδοσης της πολιτικής στην κεντρική διεύθυνση κομμάτων ή προσωπικοτήτων που έχουν δείξει προ πολλού δείγματα γραφής εντελώς ξένα και αρνητικά για την οργάνωση και τη χειραφέτηση των από τα κάτω. Με άλλα λόγια, η εποχή του ζεύγους Κίρχνερ όχι μόνο δεν υπήρξε εποχή ριζικής, κοινωνικής και πολιτικής μεταβολής, αλλά αποτέλεσε περίοδο διαχειριστικής κανονικότητας όπου το μοτίβο του κεντρικού κράτους πέρασε από την εποχή της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης στη εποχή της διαχείρισης και της καταλλαγής των κινημάτων.

Αξιοσημείωτο επίσης είναι το στοιχείο ότι η Αργεντινή υπό την

ηγεσία Μάκρι διεκδικεί δάνειο 30 δις δολαρίων – όπως η Ελλάδα το 2010...-με ένα πακέτο επιθετικής και αντικοινωνικής πολιτικής που θα αποπειραθεί ουσιαστικά να ξεθεμελιώσει κάθε υπόλειμμα πάλαι ποτέ κοινωνικού κράτους και τώρα, κοινωνικής αυτονομίας και χειραφέτησης (γενικό πωλητήριο και ιδιωτικοποιήσεις, συρρίκνωση μισθών στο δημόσιο τομέα και εξανέμιση των δημόσιων αποθεματικών για την εξυπηρέτηση των νέων δανείων, γενική διάλυση των εργασιακών σχέσεων στον ιδιωτικό τομέα, πειθάρχηση των προαστίων και των περιφερειακών εγχειρημάτων και πολιτικών βάσης που ανέδειξε το πρώτο Αργεντινάσο).

Με μαθηματική, ιστορική ακρίβεια, εγκαινιάστηκε η εποχή του επόμενου Αργεντινάσο και καλύτερα από όλους το γνωρίζει εκείνη η μερίδα της αργεντινικής κοινωνίας που σήκωσε το βάρος πρώτα της πολιτικής αναμέτρησης και έπειτα της κοινωνικής αυτονομίας το 2002-μένει να δούμε αν θα είναι ο ίδιος ο Μάκρι που θα επιβιβαστεί στο επόμενο ελικόπτερο της μεγάλης φυγής των «ειδικών» και των «πετυχημένων», των ενηλίκων κατά την ορολογία της Κριστίν Λαγκάρντ, από το πλεόνασμα φτώχειας και οργής που προκαλεί η...επιτυχία τους.

Αναδημοσίευση από rproject.gr